

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

EXPRESIVNÍ VÝRAZIVO V SOUČASNÉM BULVÁRNÍM TISKU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Mondeková

Specializace v pedagogice, obor Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Suda, CSc.

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 29. června 2018

.....
Michaela Mondeková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu PhDr. Zdeňku Sudovi, CSc., za odborné vedení této práce a cenné rady a připomínky, které mi ochotně poskytl.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

Úvod	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	8
1.1 LEXIKOLOGIE	8
1.1.1 Rozvrstvení slovní zásoby	9
1.2 EXPRESIVITA	10
1.2.1 Vymezení expresivity	10
1.2.2 Pojetí expresivity	12
1.2.2.1 Klasifikace expresivity podle J. Zimy	12
1.2.2.1.1 Expresivita inherentní	13
1.2.2.1.2 Expresivita adherentní	16
1.2.2.1.3 Expresivita kontextová	19
1.2.2.2 Klasifikace expresivity podle J. V. Bečky	19
1.2.2.3 Srovnání Bečkova pojetí se Zimovým pojetím	20
1.3 PUBLICISTIKA A PUBLICISTICKÝ STYL	22
1.3.1 Výrazové prostředky publicistických textů	23
1.3.2 Členění publicistického stylu	24
1.4 BULVÁRNÍ TISK	26
2 PRAKTICKÁ ČÁST	28
2.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	28
2.1.1 Cíl práce	28
2.1.2 Stanovení hypotéz	28
2.1.3 Výzkumné metody	28
2.1.4 Analýza získaného jazykového materiálu	29
2.2 DOKLADY EXPRESIVITY INHERENTNÍ	30
2.2.1 Expresivita hláskového skladu slova	30
2.2.2 Expresivita daná příponami slova	31
2.2.2.1 Expresivita daná příponami u substantiv maskulin (kromě deminutiv)	31
2.2.2.2 Expresivita daná příponami u substantiv feminin (kromě deminutiv)	32
2.2.2.3 Expresivita daná příponami u substantiv neuter (kromě deminutiv)	32
2.2.3 Expresivita slov hybridních	32
2.2.4 Expresivita daná změnou neživotnosti v životnost	33
2.2.5 Expresivita vznikající významovou změnou slovo tvorného typu	33
2.2.6 Expresivita působená reduplikací	33
2.2.7 Expresivita v oblasti kompozice slova	33
2.2.8 Expresivita substantivních deminutiv	33
2.2.9 Expresivita citoslovcí a výrazů onomatopoických	34
2.3 DOKLADY EXPRESIVITY ADHERENTNÍ	35
2.3.1 Expresivita vznikající přesuny pojmenování uvnitř oblasti jevů lidského života	35
2.3.1.1 Pojmenování z okruhu biologie, fyziologie, patologie člověka	35
2.3.1.2 Jména příslušníků národů, křestní jména, příjmení, apelativa	35
2.3.1.3 Jména osob a pojmenování jevů z kulturní historie člověka	35
2.3.1.4 Pojmenování z okruhu náboženských představ, náboženského kultu a liturgie	36
2.3.1.5 Pojmenování z oblasti jevů pohádek a bájí	36
2.3.1.6 Člověk a společnost: pojmenování sociálních jevů minulých	36
2.3.1.7 Činnost člověka: pojmenování z okruhu vojenství a společenského života; názvy činností odborné povahy a činností specifických pro úzký okruh lidí	37
2.3.2 Expresivita vznikající pojmenováním skutečností z oblasti lidského života výrazy z okruhu života živočišného	38

2.3.3	Vznik expresivity přesunem pojmenování z oblasti živočišstva, rostlin a jevů přírodních do jiných oblastí.....	38
2.3.4	Expresivní záměny pojmenování mezi oblastí neživé hmoty a oblastí lidského života	
	39	
3	VYHODNOCENÍ ZJIŠTĚNÝCH POZNATKŮ	40
	ZÁVĚR.....	43
	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	44
	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	45

ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na zkoumání expresivních výrazů v současném bulvárním tisku. Hromadné sdělovací prostředky, tzv. masmédiá, jsou součástí našeho každodenního života. Mají za úkol informovat, vzdělávat a bavit. Publicistika a zejména pak bulvární deníky vedle informování o aktuálních událostech usilují o získání a udržení pozornosti čtenářů a o jejich ovlivňování. V současné době jsou bulvární deníky poměrně oblíbené u čtenářů různé věkové kategorie, různého vzdělání i sociálního zařazení. Jedním z prostředků, jimiž si bulvární tisk získává a udržuje své čtenáře, je právě expresivita. Výrazy expresivně zbarvené působí v textu nápadně, ozvláštňují ho a poutají pozornost čtenářů.

Expresivita vzniká zejména ve spontánních mluvených projevech. Jazyk bulvárních textů se velmi podobá mluvené komunikaci, jelikož texty vznikají rychle a se snahou, aby jim rozuměl každý čtenář. Předmětem zkoumání naší práce je expresivita lexikální, neboť lexikální zásoba je nejvíce proměnnou oblastí jazyka. Při zkoumání expresivity můžeme pozorovat, že způsob jejího vyjádření závisí na vývojové etapě jazyka a na době, ve které daný text vzniká.

Práce je rozdělena na část teoretickou, část praktickou a část vyhodnocující zjištěné poznatky. V teoretické části se seznámíme s doporučenou odbornou literaturou a základními pojmy. Nejprve pojednáme o lexikologii, dále budeme směřovat naši pozornost na vymezení expresivity a její pojetí podle J. Zimy a J. V. Bečky. Budeme se věnovat publicistice a publicistickému stylu a konečně pojednáme o bulvárním tisku.

V praktické části popíšeme a utřídíme získaný jazykový materiál. Cílem naší práce je zjistit, jakých expresivních prostředků je využito v textech bulvárních deníků, a poukázat na jejich proměnu spolu s vývojem jazyka a vývojem doby.

V poslední části bakalářské práce zhodnotíme výsledky našeho šetření. Práci ukončíme závěrečným shrnutím a seznamem použité literatury a zdrojů.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 LEXIKOLOGIE

Lexikologie je jednou z hlavních jazykovědných disciplín. Vnitřně se jazykověda dělí na dílčí disciplíny podle toho, jakou rovinou jazyka se zabývají. Mezi nejdůležitější disciplíny patří fonetika, fonologie, morfologie, lexikologie, syntax a stylistika. Fonetika a fonologie jsou disciplíny zabývající se studiem zvukové podoby jazyka. Rovinou mluvnického významu neboli rovinou gramatickou se zabývají morfologie (tvarosloví) a syntax (skladba). Slohovou rovinu zkoumá stylistika. Lexikologie je lingvistická disciplína zabývající se lexikální zásobou jazyka. Zkoumá a popisuje lexikální jednotky (slova, slovní spojení a frazémy), jejich vztahy a dílčí systémy. Jazykové roviny jsou propojeny různými vztahy, přičemž platí, že jednotky nižší roviny tvoří jednotky vyšších rovin. Tak např. slova jsou tvořena jednotkami nižších rovin, tj. fonémy a morfémy, zároveň tvoří jednotky vyšších rovin, tj. věty a texty¹.

Lexikologie se dělí na synchronní a diachronní (historickou). Součástí historické lexikologie je etymologie, nauka o původu slov, která někdy bývá považována za samostatnou disciplínu. Základem synchronní lexikologie jsou lexikální sémaziologie neboli sémantika (nauka o významu postupující od formy k obsahu) a onomaziologie (teorie pojmenování postupující od obsahu k formě). Dalšími lexikologickými disciplínami jsou onomastika (nauka o vlastních jménech), frazeologie a idiomatika (nauky o frazémích a idiomech) a terminologie (nauka o odborných názvech). Slovtvorba (nauka o tvoření slov) popisující způsoby a postupy vzniku nových slov v jazyce je chápána jako samostatná lexikologická disciplína, avšak je těsně spjata také s morfologií a syntaxí. S lexikologií úzce souvisí lexikografie, disciplína zabývající se popisem a výkladem lexikálních jednotek a teorií a praxí tvorby slovníků. Zahrnuje teorii lexikografie, tvorbu slovníků a slovníky různých typů a druhů².

Předmětem zkoumání lexikologie je lexikální zásoba jazyka. **Lexikální zásoba** představuje souhrn všech lexikálních jednotek (slov, slovních spojení a frazémů) daného jazyka. **Slovní**

---

¹ FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické, Sv. 20.

² KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

zásoba zahrnuje pouze slova, a je tedy termínem užším. Základní jednotkou lexikální zásoby je **lexém**. Jedná se o abstraktní jednotku, kterou charakterizuje forma a význam. Na základě formy rozlišujeme lexémy jednoslovné (slova) a víceslovné (sousloví a frazémy). Z hlediska významu se lexémy dělí na jednovýznamové a mnohovýznamové. **Slovo** se vymezuje v každé lingvistické disciplíně samostatně, neboť každá disciplína chápe slovo ze svého pohledu jinak. Slovo je „základní, centrální jazyková jednotka z hlediska slovní zásoby a gramatiky“³. Formu slova tvoří nejčastěji skupina hlásek, někdy pouze hláska jedna. Slovo má v daném jazyce svůj vlastní význam, který je zřejmý a srozumitelný pro uživatele jazyka. Význam je označení určité skutečnosti, např. osoby, zvířete, věci, vlastnosti, děje, počtu. Slovo nese význam lexikální a mluvnický. Forma a význam slova tvoří jednotu⁴. **Sousloví** je sdružené (víceslovné) pojmenování, v němž se významy komponentů na sebe sémanticky vážou, obvykle s pevným slovosledem (*kyselina sírová, šicí stroj, skok o tyči*). Spojením komponentů vzniká nový význam. **Frazém** je víceslovné pojmenování většinou s obrazným základem. Slova se na sebe sémanticky vážou, jejich významová samostatnost je oslabena nebo zrušena, minimálně jeden z komponentů je vázán pouze na užití v daném frazeologismu (*jádro pudla, nasadit vysokou latku, nechat někoho na holičkách*). **Idiom** je chápán jako synonymum k výrazu frazém, avšak s tím rozdílem, že frazém je nahlížen především z hlediska formálního a idiom z hlediska obsahově sémantického⁵. **Pojmenování** znamená přiřazení určité formy určitému obsahu, má tedy nejširší význam.

1.1.1 ROZVRSTVENÍ SLOVNÍ ZÁSoby

Jádro slovní zásoby tvoří slova neutrální, bezpříznaková, která mohou být použita každým mluvčím v každé situaci. Vedle slov neutrálních existují slova se specifickými příznaky, jejichž užití může být omezené na určitou oblast. Pro účely naší práce jsou rozhodující

---

³ FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické, Sv. 20.

⁴ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, 1976.

⁵ FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické, Sv. 20.

slova příznaková, neboť mezi ně patří slova expresivní, která jsou předmětem našeho zkoumání.⁶Podle příznaků slov lze vyčlenit následující vrstvy:

- Příslušnost k nespisovným útvarům národního jazyka
  - a) regionalismy neboli slova oblastní, a to tzv. čechismy/bohemismy a moravismy
  - b) dialektismy neboli nářeční slova a interdialektismy (zejména slova z obecné češtiny)
  - c) sociolektismy, tj. slova z různých sociálních prostředí - profesionalismy, slangismy, argotismy
- Příslušnost ke stylové vrstvě - krajními póly jsou slova knižní a slova hovorová, řadíme sem také poetismy a odborné názvy neboli termíny
- Dobový příznak - podle časového příznaku rozlišujeme neologismy, archaismy, historismy
- Původ slova - do této vrstvy řadíme slova domácího a cizího původu
- Frekvence užití - krajními body jsou slova s vysokou frekvencí a slova řídká
- Citový/expresivní příznak - patří sem slova citová a expresivní, jejichž citový příznak může být pozitivní nebo negativní

1.2 EXPRESIVITA

Na základě předchozího pojednání zužujeme problematiku na expresivitu. V následujících podkapitolách se věnujeme vymezení expresivity v odborné literatuře, klasifikaci slovní expresivity dle J. Zimy a J. V. Bečky a jejich následnému srovnání.

1.2.1 VYMEZENÍ EXPRESIVITY

Slovo expresivita pochází z latinského *expressiō*, což znamená výraz⁷. V Encyklopedickém slovníku češtiny je expresivita definována jako „*pragmatická složka významu příslušného výrazového prostředku, daná postojem mluvčího*“⁸. Jedná se o citový, hodnotící nebo volní vztah mluvčího ke sdělované skutečnosti, který může být vyjádřen různými jazykovými prostředky.

---

⁶ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, 1976.

⁷ VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. 2., rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.

⁸ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

Protikladem expresivně zabarvených slov jsou výrazy nociónální, které vyjadřují pouze věcný obsah, neobsahují pragmatickou významovou složku, nejsou subjektivně zabarvena⁹.

Příbuzným pojmem expresivity je emocionálnost neboli citovost. Někdy bývá na tyto pojmy nahlíženo jako na synonyma, v jiných případech bývají rozlišovány. Emocionalita se zpravidla vztahuje pouze k vyjádření pozitivních nebo negativních emocí. Má tedy užší význam než expresivita, kde je kromě emocí přítomen také volní vztah¹⁰. Přesto lze hranice mezi expresivitou a emocionalitou stanovit obtížně. Zároveň platí, že na každého působí expresivně něco jiného a v různé míře. Expresivita je tedy do jisté míry záležitost subjektivní.

Expresivita vzniká především spontánně v mluveném projevu. Tato oblast se vyznačuje tendencí tvořit nové expresivní významy slov a v menší míře i slova nová. S expresivitou se však setkáváme i v jazyce psaném, v hojné míře je zastoupena v uměleckých dílech. Autoři usilují o vytváření nových, neotřelých, aktualizovaných jazykových prostředků, kterými chtějí zaujmout. Jedním z těchto prostředků je právě ono užití expresivních vyjádření, neboť podle Bečky „*expresivita umocňuje působení slova*“¹¹. Autor mluveného nebo psaného projevu užívá expresivitu jako nástroj k upoutání a udržení pozornosti posluchače či čtenáře, k jeho přesvědčování, získávání a ke zvýšení jeho vnímavosti. K těmto účelům slouží expresivita také v publicistických textech.

Prostředky k vyjádření expresivity se nacházejí ve všech základních jazykových rovinách, tj. nejen v lexiku, ale i v hláskosloví, tvarosloví a skladbě¹². Expresivní výrazy nejsou omezeny pouze na jazyk spisovný, ale bývají i nespisovné.

Expresivita slova může být jeho znakem trvalým, nebo přechodným, který závisí na užití slova v kontextu.

---

⁹ VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. 2., rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.

¹⁰ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

¹¹ BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.

¹² ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

Z hlediska kvality může být expresivní příznak kladný nebo záporný¹³.

Slova s expresivním příznakem kladným:

- familiární slova, jež jsou užívána v důvěrném styku mezi blízkými osobami (*kočička, miláček*)
- hypokoristika, tj. domácké obměny vlastních nebo obecně příbuzenských jmen (*mamka, Pepek, synátor*)
- dětská slova užívaná dětmi nebo dospělými v rozhovoru s dětmi (*hačat, papat*)
- eufemismy (meliorativa), jež zjemňují pojmenování nepříjemné či nevhodné skutečnosti (*zesnout - zemřít, dříve narozený - starý*)

Slova s expresivním příznakem záporným:

- pejorativa (*šmelinář, špicl*) a některá augmentativa (*babizna, kusanec*)
- slova zhrubělá (*tlama, žrát*)
- slova vulgární (*hajzl*)
- dysfemismy, jež zveličují nepříjemnost skutečnosti (*chcípnout - zemřít*)

1.2.2 POJETÍ EXPRESIVITY

Problematice expresivity slova se věnovalo několik českých i světových lingvistů. Mezi zahraniční autory zabývající se otázkou expresivity patří například A. Sieberer, V. A. Zvegincev a Ch. Bally, z jehož studie vychází další jazykovědci. V české lingvistické literatuře věnovali pozornost této záležitosti V. Machek, A. Získal a J. V. Bečka. Lexikální expresivitě se podrobně věnoval také J. Zima, jehož práce je nejkompaktnější studií pojednávající o expresivitě slova v české lingvistice. V teoretické části naší práce se zaměříme především na Zimovo pojetí expresivity, ze kterého budeme vycházet i v části praktické. Uvádíme také pojetí expresivity podle Bečky a srovnání klasifikace obou autorů.

1.2.2.1 Klasifikace expresivity podle J. Zimy¹⁴

Jaroslav Zima ve své studii vymezuje tři typy slovní expresivity - expresivitu inherentní, adherentní a kontextovou. Jako výchozí materiál pro zkoumání expresivity slova Zima

---

¹³ GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Průruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

¹⁴ ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

využíval soudobou slovní zásobu, jež je obsažena v Příručním slovníku jazyka českého, dále čerpal ze spontánních mluvených projevů a prozaických děl moderní české literatury.

1.2.2.1.1 Expresivita inherentní

První typ slovní expresivity, kterou lze zpravidla poznat jazykovým povědomím, nazývá expresivitou inherentní. K rozpoznání slov inherentně expresivních není potřeba kontextu, neboť taková slova jsou velmi nápadná svou hláskovou či slovotvornou formou. Expresivní příznak je součástí jejich významu, pokud se však slovo užívá velmi často, jeho expresivní příznak se stírá. Pro tuto skupinu slov je také typické, že ve slovní zásobě existují jazykové prostředky, které představují neutrální synonymní výrazy vzhledem k výrazům expresivním. V rámci expresivity inherentní vyděluje Zima několik skupin slov podle způsobu vzniku jejich expresivity.

Expresivita slov může být dána jejich hláskovým skladem. Řada expresivních slov je nápadná hlavně hláskovou podobou jejich základu. Přestože expresivitu hláskového skladu slova nemůžeme v synchronní rovině zkoumání zcela vystihnout, lze zaznamenat některé její rysy. Igor Němec¹⁵ zjišťuje expresivitu hláskové skupiny *-ajs-/-ajz-* vyskytující se ve slovech cizího i domácího původu (*šlajsna, trpajzlík, čubajzna*). Zmiňována je také studie Viléma Mathesia¹⁶. Ten upozorňuje na skutečnost, že u slov citově zabarvených často dochází ke spojení souhlásek palatálních se samohláskami *a, o, u* a dvojhláskou *ou* (*hňup, ňouma*), v menší míře pak ke spojení souhlásek velárních se samohláskou *e* (*ochechule*). Josef Janko¹⁷ upozornil např. na expresivní příznak skupin souhlásek u slov začínajících skupinami *cv-* a *čv-* (*cvilinkat, čvachat*).

Největší skupinu inherentní expresivity tvoří slova, jejichž expresivita je daná příponami, které se tvarově a významově velmi odlišují od jejich neutrálních základů. Rozdíl může mít povahu kvantitativní (augmentativnost - deminutivnost) nebo kvalitativní (pejorativnost - meliorativnost). V konkrétních promluvách často dochází ke splývání augmentativnosti s pejorativností a deminutivnosti s meliorativností. Expresivita daná příponami slova

---

¹⁵ NĚMEC, Igor. Citově zabarvené výrazy s hláskovou skupinou *-ajs-/-ajz-*. *Naše řeč*. 1960, **43**, s. 18-26.

¹⁶ MATHESIUS, Vilém. O výrazové platnosti některých českých skupin hláskových. *Čeština a obecný jazykozpyt: Soubor statí*. Praha: Melantrich, 1947, s. 87-90.

¹⁷ JANKO, Josef. Poznámky a příspěvky k českému slovníku etymologickému. *Časopis pro moderní filologii*. 1932, **18**, s. 138-146.

se objevuje u podstatných a přídavných jmen, sloves, příslovcí, některých zájmen (každý - *každíčkový, každinký*) a u číslovky všecek (*všecko - všecičko, všecilinko*). U přídavných jmen expresivita vzniká nejčastěji spojením s příponami deminutivními (*malý - maloučký, malilinkatý*) nebo augmentativními (*dlouhý - dlouhanánský, dlouhytánský*). Z uvedených příkladů je patrné, že přípony bývají často reduplikované. U substantiv maskulin je expresivita způsobena domácími příponami převážně u jmen nositelů vlastností odvozených od adjektiv (*hubenáč, ošklivec, ufnukánek, milouš*) a u jmen činitelských (*chrchloun, kulhoun*). Expressivita může být zesílena hláskovou podobou základu slova, tj. střídáním souhlásek *t - t', d - d', n - ň* (*tlustý - tlust'och, mladý - mlad'as, drsný - drsn'ák*). Expressivita daná příponami u substantiv feminin se nejčastěji vyskytuje u jmen činitelských (*šklebna, bručna*) a u jmen nositelek vlastností (*upejpanda, fešanda*). Expressivní jsou také některá obecná, slangová, argotická pojmenování ženských osob nebo činností (*fňukna, babizna, klapajzna, ulejevanda*). Neutra, vyjma deminutiv, nabývají expresivního příznaku ve spojení s augmentativní příponou *-isko* (*člověčisko, kabátisko, vrabčisko*).

Expressivita slov hybridních je způsobena spojením slovního základu domácího původu, který někdy bývá lidový až vulgární, a cizí přípony zpravidla spisovné (*šlágrista, vzteklant, milius, hrubián, vědátor*).

Expressivita může vznikat také změnou neživotnosti v životnost. Změně podléhají podstatná jména zakončená příponou *-ina*. Slova s tímto sufixem označují názvy dějů (*hatlanina*), výsledky destruktivních dějů (*trhlina, připálenina*), názvy chorých míst na lidském těle (*opuchlina*). Expressivního příznaku nabývají změnou v životnost také neutra (*fňukadlo, vdávadlo, zlobidlo, vrzadlo*). Může docházet také ke změně opačné, tj. změně životnosti v neživotnost, a zároveň ke změně rodu. Takový jev najdeme např. u maskulin (*vyzáblina - vyzáblý člověk, vzteklina - vzteklý tvor*).

U expresivity vznikající významovou změnou slovo tvorného typu dochází k použití sufixu, který má jednoznačný význam, k vytvoření slova s významem odlišným. Kupříkladu přípona *-árna* je typickým prostředkem tvoření obecných jmen místních (*posluchárna*), ale pokud sufix použijeme k vytvoření slov označujících projevy vlastností (*rošťárna,*

sprostárna) nebo u slov lidových, slangových či pejorativních (*blbárna, papárna, šerifárna*), stávají se tyto výrazy expresivními.

Do oblasti inherentní expresivity spadají výrazy, jejichž expresivita je působená reduplikací. Expresivního příznaku nabývají adjektiva reduplikací slovního základu při procesu skládání (*temnotemný, věčnověčný*), reduplikací předpon a přípon při procesu odvozování (*prapraobyčejný, maloulinký, dlouhanánský*).

Expresivita v oblasti kompozice slova vzniká nejčastěji spojením předponové části pozitivně zabarvené, jež vyjadřuje tituly či hodnosti užívané v minulosti, s negativně zabarveným základem (*arcilhář, velebřichatý, obrproletář, trucvýlet, ercdareba*). Základem složeniny jmenné předponové někdy bývá slovo bez citového zabarvení (*arcikritik, arcivlastenec*). Kompozita nabývají hanlivého, posměšného expresivního příznaku. Velmi nápadná svou formou jsou v jazykovém systému také kompozita slovesná (*utřinos, pudivítr*).

Oblast expresivity substantivních deminutiv obsahuje značně pestré jazykové jevy. Přesto J. Zima odhalil její jazykové principy. K jejich stanovení je důležitá analýza vztahu mezi slovem základním a jeho deminutivem, tento vztah může být trojího typu. Vztah kvantitativní představuje menší míru rozměru nebo vlastnosti. Může nastat mezi slovem základním a deminutivem prvního stupně (*strom - stromek, pila - pilka, dláto - dlátko*) i mezi deminutivem prvního a druhého stupně (*stromek - stromeček, pilka - pilčička, dlátko - dlátéčko*). Vztah kvalitativní vyjadřuje citové hodnocení. Změna kvality jevu je v porovnání s neutrálností meliorativní (*mlíčko - dobré mléko*) nebo pejorativní (*řečičky - hloupé, nesmyslné řeči*). Kvantitativně kvalitativní vztah představuje jev kvantitativně menší a zároveň kvalitativně změněný, obvykle meliorativní (*fialinka, lístečky, palácky*). Analýzou těchto vztahů je možné zjistit určité zásady, kdy substantivní deminutiva nabývají expresivity. Prvním principem je změna kvality významu, kdy kvantita zůstává neměnná, tj. přípona sloužící jako prostředek změny kvantity je užita pro kvalitativní změnu (*doktůrek, sobotička, vínečko*). Expresivními se stávají též deminutiva odvozená od abstraktních pojmů. Zatímco abstrakta jsou kvantitativně neomezena (*důvod, hnutí*), jejich zdrobněním dochází ke kvantitativní omezenosti (*důvodeček, hnutíčko*). Tato slova označujeme jako expresivní zdrobněliny, neboť jejich citový příznak bývá často příjemný

či naopak pejorativní, ironický. Expresivně působí také významová nekongruence mezi slovem základním (jehož přípona je augmentativní nebo je samotné slovo slangové, vulgární) a deminutivem s příponou zmenšující (*hulvát - hulvátek, lotrovina - lotrovinka*).

S expresivitou se můžeme setkat také u citoslovcí a výrazů onomatopoických. Jejich charakteristickým rysem je nápadnost (zejména hláskového skladu) v jazykovém systému. V porovnání se slovy arbitrárními je jejich vztah ke skutečnosti přímočařejší. Podle Zimy jsou citoslovce subjektivní (*ej, hoj, bože, hrome*), a to impulzivní i imperativní, typicky expresivními výrazy. Citoslovce objektivní (onomatopoická, zvukomalebná) a výrazy onomatopoické rozděluje do dvou skupin. Výrazy, které vyjadřují specifickou skutečnost jako hlasy zvířat, přírodní zvuky a zvuky vznikající pohybem předmětů (*kuňkat, chrupat, bříňkat*), nenabývají lexikální expresivity. Ve slovní zásobě nenajdeme jejich neutrální synonyma, ale jsou nápadná svou hláskovou podobou, Zima je tedy označuje za expresivní v nejširším smyslu slova. Ovšem u malého množství onomatopoických výrazů převládá představa určité činnosti, zvuk je pouze doprovodným jevem (*bimbat, ťapkat*). Tyto výrazy mají svá neutrální synonyma a jsou lexikálně expresivní.

Nejen při zkoumání citoslovcí a výrazů onomatopoických, ale v celé oblasti inherentní expresivity zjišťujeme, že synonymie má klíčovou roli při určování expresivity slova.

1.2.2.1.2 Expresivita adherentní

Ve slovní zásobě existují slova, jejichž expresivní příznak není součástí jejich významu. Základní význam těchto slov je neutrální, věcný, expresivity nabývají změnou, přenesením významu. Nový expresivní význam se lexikalizuje a vedle svého neutrálního, věcného významu pak slovo nese i další význam nebo významy expresivní. Množinu lexikálních prostředků, jejichž expresivní příznak je zjevný až z kontextu, nazýváme expresivitou adherentní.

Adherentní expresivita vzniká často tím, že neutrální jev označíme jazykovým prostředkem s významem nadměrnosti, nadměrné velikosti (*doma mě čeká robota - obtížná práce*) nebo nadměrné malosti (*nepromluvit slůvko - krátký hovor*). Expresivita vzniká také při opačném postupu, kdy jazykový prostředek slabší, znakově méně obsáhlý použijeme k označení skutečnosti intenzivnější (*daří se mi všelijak - ne zcela dobře, nevalně*).

Výrazy inherentní expresivity jsou nápadné svou formou a významem, kdežto jevy adherentně expresivní jsou nápadné pouze významem. Při vzniku expresivity adherentní nepůsobí pouze prvek citový, ale také volní úsilí, autor záměrně hledá nové, neobvyklé jazykové prostředky, kterými chce upoutat pozornost.

Pro vznik adherentní expresivity je potřeba, aby mezi jevem popisovaným (základním) a jevem, který použijeme k popisu, byla podobnost. Zároveň se nový jev musí od jevu základního odlišovat nápadným významovým znakem nebo znaky.

Adherentní expresivita vzniká přesuny pojmenování mezi jednotlivými oblastmi skutečností. Expresivita vznikající přesuny pojmenování uvnitř oblasti jevů lidského života tvoří poměrně velký celek, který J. Zima rozděluje do několika oblastí. Pojmenování z oblasti biologie, fyziologie a patologie člověka obsahují expresivní výrazy pro vývojová stádia člověka (*mládě* - nezkušená osoba), zažívání (*zakousnout se* - upřít zájem), tělesné funkce (*vypotit* - pracně vytvořit), jevy patologické povahy (*slepnout* - pozbývat lesku, *šílet* - vášnivě toužit), výrazy pro konec života (*vymřít* - zaniknout) a jiné vulgární výrazy (*vykašlat se*). Pro expresivní pojmenování nositelů určitých vlastností se užívají apelativa, křestní jména, příjmení či jména příslušníků národů, kterým jsou tyto vlastnosti přisuzovány (*Skot* - skrblík, *lakomec*, *matěj* - hloupý člověk, *seňor* - pán vůbec). Oblast pojmenování týkajících se lidského života obsahuje také skupinu jmen osob a pojmenování jevů z kulturní historie člověka a pojmenování z okruhu náboženských představ, náboženského kultu a liturgie. Pro obě oblasti platí, že se pojmenování stala symboly určitých vlastností (*satyr* - smyslný člověk, *byzantinismus* - patolízalství, podlézavost, *mesíáš* - zachránce, *kázání* - domluva, kárání). Další skupinu tvoří pojmenování z oblasti jevů pohádek a bájí. Patří sem skupina slov odvozených od podstatného jména čert (*čertovský* - proklatý, zpropadený, *čerchman*, *čertice*) a další názvy jevů a bytostí (*vykouzlit* - vytvořit něco neobyčejného, *budulínek* - tlusté dítě, *víla*, *nymfa* - krásná žena). Expresivity nabývají přenesením významu rovněž pojmenování sociálních jevů minulých (*rebelie* - rozruch, *tyranský* - ohromný, nehorázný), z nichž velkou skupinu tvoří pojmenování jevů z oblasti lidské práce (*robota* - těžká práce, *sluha* - straník, vyznavač). Poslední skupinou expresivity vznikající přesuny pojmenování uvnitř oblasti jevů lidského života jsou pojmenování z okruhu vojenství a společenského života (*drancovat* - ničit, *veterán* - starý zasloužilý pracovník); názvy činností odborné povahy a

činností specifických pro úzký okruh lidí (*vyvláštňovat* - rozkrádat, *louskat* - namáhavě řešit, *baletník* - dobrý tanečník).

Expresivní výrazy mohou vznikat také pojmenováním skutečností z oblasti lidského života výrazy z okruhu života živočišného. Takové výrazy používáme zejména k vystižení zániku lidského života (*pojít, zcepeňet*), jevy lidského života podobné jevům charakteristickým pro určité živočichy (*vejrat* - dívat se upřeně, *zasýčkovat* - varovně mluvit). Můžeme se setkat s označením lidských hlasů specifickými názvy hlasů zvířat, nejčastěji ptačími (*zašvitořit, krákorat, vykokrhát, bečet, zasyčet*). Expresivní příznak mají i jména z okruhu živočišného, jimiž nazýváme nositele určitých vlastností (*sokol* - statečný, statný člověk, *krysa* - podlý člověk, *zajíc* - zbabělý, nezkušený člověk, *kulich* - podivín, mrzout) a části lidského těla (*čenich, tlama, zobák*). Expresivními se stávají výrazy z okruhu styku člověka se zvířaty, pokud jimi označujeme jiné lidské jevy (*jít čehý, čistokrevný Pražák*).

Adherentní expresivita rovněž vzniká přesunem pojmenování z oblasti živočišstva, rostlin a přírodních jevů do jiných oblastí. Různé zvuky bývají nejčastěji pojmenovány zvířecími hlasy (muzika *zavyla, zaječení zvonku, předl motor*). Názvy činností živočichů označují jevy s nimi spjaté (*vyhlodané obchody, kluci se rojej na ulici*), jevy rostlinného světa označují zejména jevy lidské (duševní *shnilost, Michelup zaševelil, uvadlé nohy*). Patří sem také názvy přírodních úkazů, které pojmenovávají různé jevy skutečnosti (*povodeň* - velké množství, *urodit se* - vzniknout, *zamrzlý* - ustrnulý).

U adherentní expresivity se setkáváme se záměnami pojmenování mezi oblastí neživé hmoty a oblastí lidského života. Názvy hmotných věcí představují lidské osoby (*čamrda* - čilá osoba, *bluma* - budižkničemu, hlupák) nebo je charakterizují (*zmačkaný obličej, vylouhované tváře*). Expresivní bývají synekdochické personifikace, kdy osobu označíme názvem oděvu pro ni typickým (*černé kaftany se rozlézají*) a některé případy personifikace (*ve vnitřnostech vozu to zasakrovalo, autobus dal se v cval*).

Zkoumáním adherentní expresivity zjišťujeme, že jejími dvěma základními aspekty jsou intenzifikace, kdy jev neutrální označíme výrazem s významem nadměrnosti (*valit se* - přicházet), a konkretizace, kdy jev obecný označíme výrazem konkrétnějším, názornějším (*kupa, milión, vagón* - množství, *věčnost* - dlouhý čas). Často se můžeme setkat se spojením těchto dvou hledisek v jeden celek.

1.2.2.1.3 Expresivita kontextová

Podle Zimovy klasifikace je posledním typem expresivita kontextová. Tento typ expresivity se vyznačuje tím, že slovo nemění svůj význam, a přesto je nápadné, působí expresivně. Výraz nabývá expresivity při použití v kontextu, a to tehdy, pokud se vyskytuje v okolí jazykových prostředků jiné stylové vrstvy. Od těchto prostředků se tedy nápadně odlišuje svým vrstevním určením. Expresivita kontextová není závislá na změně významu slova, příčinou jejího vzniku je interference dvou odlišných stylistických vrstev. Slovo, které se odlišuje od ostatního kontextu, působí nápadně, ovšem bez kontextu svůj expresivní příznak ztrácí. Tento druh expresivity je využíván zejména moderní prózou. Tak např. Karel Poláček dosahuje expresivity v díle *Bylo nás pět* použitím knižních výrazů v projevech dětských a v hovorovém jazyce (tahal jsem Bejvala za šos, abysme už radši byli venku, ale on se nehýbal, *jelikož se kochal* svým vynálezem), Karel Čapek v díle *Povětroň* dosahuje expresivity synestézií (*mnout* v prstech *vůni* resignace).

Expresivita inherentní a expresivita adherentní jsou jevy oblasti lexikální i stylistické, avšak expresivita kontextová patří pouze do stylistiky. V naší práci se zabýváme pouze expresivitou lexikální, proto se v praktické části této práce kontextová expresivita neobjevuje.

1.2.2.2 Klasifikace expresivity podle J. V. Bečky¹⁸

Uvádíme také Bečkovu klasifikaci expresivity pro snazší pochopení její podstaty.

Bečka rozlišuje čtyři druhy slovní expresivity: **expresivitu citovou** (emocionální) vyjadřující citový vztah k označované skutečnosti, popř. k adresátovi, **expresivitu apelovou** (výzovou) vyjadřující volní vztah k označované skutečnosti přímo adresovaný vnímateli, **expresivitu zvukovou** danou nápadností ve znění slova a **expresivitu výrazovou** danou neobvyklostí a nápadností ve způsobu užití jazykového prostředku.

Citová exprese je různého druhu a stupně. Svůj citový stav nejčastěji vyjadřujeme citoslovci (*jejeje, ha*), ke kterým patří i klení často spojená v celé řetězce (*herdek krucinál fagot*). Vztah k věci (citové hodnocení) může být kladný nebo záporný. K výrazům s kladným citovým vztahem řadíme např. slova zdobnělá (*děťátko, byteček*) a slova

---

¹⁸ BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.

vyjadřující soucit, politování (*chudinka, ubožátko*). Záporné hodnocení vyjadřují pojmenování osob či jejich vlastností, částí těla a neživých věcí (*mizera, hlupák, pajda, pazoury, škrpály, barabizna*). Mezi pejorativní výrazy řadíme také nadávky a dysfemismy (*bouda* - školní budova, *hadry* - šaty). Citové expresivity nabývá pojmenování užitím expresivního determinantu (*protivný vítr, heboučká látka*) nebo substantivního shodného přívlastku (*chudák tatínek*). Nejen citovou expresi (citový vztah autorův), ale také citovou impresi (citovou odezvu vnímatelovu) nacházíme u slov tabuových. Taková slova bývají nahrazována eufemismy (*boží posel* - blesk, *už ho hlava nebolí* - zemřel). Citovou expresivitu mají také výrazy užívané ironicky. Vyjadřují opak toho, co je míněno (*To se ti povedlo!*). Citová expresivita často funguje jako doprovodná složka výrazů zvukově expresivních, hodnoticích a intenzifikačních, někdy to bývá naopak.

Apelovou expresivitu mají pouze apelová citoslovce (*halo, hej, pst*), slova významová ji nabývají až ve větném užití ve větách rozkazovacích a tázacích.

Nositeli zvukové expresivity jsou citoslovce zvukomalebná neboli imitativní (*buch, prásk*) a slova od nich odvozená (*bouchl, práskl*). Některá slova obsahují skupiny hlásek působící expresivně. Jsou to slova, která obsahují spojení měkké souhlásky se zadní samohláskou (*čučet, štouchat, tulpas*), slova se skupinou *č m, š m, ž b l, ž b r, c h t, a j d, a j z, n d a* (*čmárat, šmodrchat, žblabuňka, žbrblat, plichtit, lajdat, zblajznout, brynda*) a slova se zvláštním slabičným skladem (*cimprcampr, techtle mechtle*). Tato slova nemají zvukovou názornost, jejich zvuková expresivnost je podkladem expresivnosti citové, čímž se liší od slov zvukomalebných. Jsou to převážně slova zhrubělá (dysfemismy), lidová, nespisovná a vulgární. Některá vyjadřují něco libého, příjemného (*pošušňat si*), jiná jsou výrazy řeči dětské (*důlek, d'oura*).

Výrazové expresivnosti pojmenování nabývá slovo až v aktuálním užití, kdy je užito nově, aktualizovaně. Některá slova mají omezenou oblast užívání, a tak se jejich použití v jiné oblasti stává nápadným, výrazově expresivním. Patří sem např. archaismy, neologismy, nepřímá pojmenování nebo užití lidových slov v uměleckém projevu.

1.2.2.3 Srovnání Bečkova pojetí se Zimovým pojetím

V tomto oddíle porovnáváme Bečkovu klasifikaci expresivity s klasifikací Zimovou, s níž se v některých aspektech shoduje, v jiných rozchází.

Ne všechna slova jsou nositeli expresivního příznaku, nicméně v aktuálním užití mohou expresivity nabýt. Expresivita může být spojena s významem slova, s jeho zněním, nebo s obojím. V tomto pojetí se Bečka shoduje se Zimou. V Zimově klasifikaci představuje expresivitu pojící se s významem slova expresivita adherentní, expresivita inherentní je spojena s hláskovou podobou a se zvukovou stránkou slova.

Typicky expresivními výrazy jsou podle Bečky citoslovce emocionální (*ach, ouha, panečku*), citoslovce apelová (*pst, hle, vid'*) i citoslovce zvukomalebná (*prásk, žbluňk*) a slova od nich odvozená (*praskot, žbluňknout*)¹⁹. Zimovo pojetí citoslovcí je ale odlišné. Zima označuje za lexikálně expresivní prostředky citoslovce subjektivní a malý počet citoslovcí objektivních, tj. onomatopoické výrazy, u nichž převládá představa určité činnosti a zvuk je pouze doprovodným jevem (*bimbat, ťapkat*). Ostatní zvukomalebná citoslovce považuje za lexikálně neexpresivní²⁰. Bečka uvádí, že expresivita citová někdy vychází z významu slova, dané slovo budí určitý citový dojem (*radost, něžný, páchnout, smrt*). Abstraktními pojmy se zabýval rovněž Zima, expresivní příznak zjistil pouze u substantivních deminutiv odvozených od abstrakt, u nichž expresivita vzniká kvantitativní změnou významu.

Podle Bečkova pojetí může být citová expresivita naznačena nebo zesílena slovtvornými prostředky (*bídák, miláček, Věruška*) či posunem významu (*zlatíčko, tlama*)²¹. V tomto bodě je patrné, že se Bečkova expresivita citová překrývá se Zimovou expresivitou inherentní, která bývá často způsobena odvozováním či skládáním slov, a s expresivitou adherentní, která vzniká přenesením významu. Expresivitu apelovou mají dle Bečky citoslovce, významová slova ji získávají až užitím ve větě, kde se důležitým prvkem stává intonace a modulace hlasu. Expresivitou zvukovou se vyznačují zvukomalebná citoslovce, slova od nich odvozená a slova s nápadným hláskovým sledem (*čmajznout, čochtat, ťululum*).

Zimova práce je studií výhradně lingvistickou, vymezuje vznik expresivity a její typy z hlediska jazykového systému. Bečka se zabývá také expresivitou výpovědi a na rozdíl od Zimy se zabývá i dalšími faktory, které se podílejí na vzniku expresivity, např. vztah

---

¹⁹ BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.

²⁰ ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

²¹ BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.

mezi autorem a recipientem, citové rozpoložení autora, pauzy, intonace, zabarvení či výška hlasu.

1.3 PUBLICISTIKA A PUBLICISTICKÝ STYL

Publicistickým stylem se rozumí stylová podoba komunikace zprostředkovávaná tzv. masmédií, hromadnými sdělovacími prostředky, tedy denním tiskem, časopisy, rozhlasem, televizí, internetovými deníky a časopisy.

V oblasti mediální komunikace je nutno objasnit vztah mezi termíny publicistika a žurnalistika, které bývají některými autory odlišovány, jinými autory bývají užívány jako synonyma. Žurnalistika bývá chápána jako činnost v masových médiích (zejména v novinách, časopisech, rozhlase, televizi), dále jako novinářská činnost, obor zabývající se touto činností, jindy pojem žurnalistika znamená pouze denní tisk, noviny. Pojem publicistika se rozumí žurnalistická nebo spisovatelská činnost v hromadných sdělovacích prostředcích. Tato činnost slouží k informování o aktuálních otázkách, které rovněž analyzuje a komentuje. Publicistika může také znamenat souhrn časopisů určitého zaměření nebo určité doby a osoby, které časopisy řídí, píše, redigují či vydávají. Žurnalistika bývá užívána jako synonymní pojem k novinářství. Také představuje nadřazený pojem a souhrnný název pro zpravodajství s funkcí informativní a pro publicistiku s funkcí hodnoticí, přesvědčovací, získávací²². V současné terminologii české stylistiky se však činnost hromadných sdělovacích prostředků a příslušné texty nazývají jak žurnalistika, tak i publicistika. V naší práci užíváme pojem publicistika podle české lingvistické tradice. Stylem těchto projevů je pak publicistický styl.

Z hlediska formy se publicistika dělí na psanou a mluvenou. V naší práci bude předmětem zkoumání a analýzy pouze publicistika psaná. Styl psaných komunikátů, tj. styl textů denního a periodického tisku, bývá také označován jako styl novinářský.

Publicistický styl je jedním z funkčních stylů současné češtiny. Jedná se o specifický objektivní vyjadřovací styl hromadných sdělovacích prostředků. Tímto pojmem mohou být označeny veškeré publicistické texty, které často kromě funkce informativní (sdělné) plní také funkci persvazivní (přesvědčovací, ovlivňovací, získávací). Publicistický styl je v těsné

---

²² ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda.

souvislosti s ostatními funkčními styly. V publicistických textech se uplatňují prvky prostěsdělovacího stylu (např. hovorová slova, lidová frazeologie), lze v nich najít také prostředky stylu odborného (např. termíny) a prvky stylu uměleckého (např. obrazná pojmenování). Rozmanitost publicistického stylu je dána také tematickou pestrostí, dílčími funkcemi a širokou publicitou.

Publicistický styl je velmi dynamický. Pokud porovnáme texty současné publicistiky s texty z minulého století, zjišťujeme, že publicistický styl podléhá neustálému vývoji. Vždy je odrazem doby, ve které vzniká, a spolu s ní se také mění²³.

1.3.1 VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY PUBLICISTICKÝCH TEXTŮ

Charakter publicistických textů je dán jejich celospolečenským úkolem. Cílem těchto komunikátů je rychle, srozumitelně, výstižně a přesvědčivě předat informace čtenářům různého věku, vzdělání a sociálního zařazení. Publicisté se snaží získávat adresáty, přesvědčovat je a ovlivňovat jejich myšlení²⁴. Těmto funkcím je přizpůsoben výběr zpráv, doprovodný materiál (např. fotografie) a výběr a užití výrazových prostředků, zejména jazykových. Publicistický styl je založen na spisovném jazyce, avšak pronikají do něj i lexikální prostředky nespisovné. V textech se objevují prostředky hovorové i knižní, dále prostředky citově neutrální i citově zbarvené, slova domácího i cizího původu, zejména tzv. internacionalismy.

Ve stylové vrstvě výrazových prostředků se střetávají dvě protichůdné tendence. V oblasti publicistiky je kladen požadavek na aktuálnost zpráv. Novináři jsou při tvorbě textů časově omezeni, a proto užívají určité ustálené, stereotypně se opakující obraty, které jim usnadňují práci. Modelovost vyjádření vznikla, neboť situace, které jsou čtenářům sdělovány, se často opakují. Autoři publicistických textů tedy používají běžné, obvyklé, konvenční, tzv. automatizované prostředky vyjádření. Naproti tomu působí funkce persvazivní, tj. publicisté usilují o získávání a ovlivňování čtenářů. Proto užívají tzv. aktualizované prostředky, nové, nově utvářené, které ozvláštňují text a přitahují pozornost. Aktualizované prostředky se častým užíváním stávají automatizovanými a je třeba je znovu aktualizovat.

---

²³ ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda.

²⁴ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace.

Mezi jazykové prostředky publicistického stylu patří mimo jiné implicitní shodný přívlastek (*mléčné kvóty, fotbalová Evropa*), nepravé věty vedlejší (*XY přijel někam, kde se setkal s někým*), konstrukce se sekundárními předložkami (*v zájmu, na úseku*) a zobecněná sdělení (*zdroje, kruhy, odpovědná místa*). V textech se dále vyskytují obrazná pojmenování (*nová tvář města, čísla hovoří jasnou řečí*), frazémy a jejich modifikace (*ustlat si na růžích, být hybnou pákou něčeho*), slova přejatá (*dealer, image*), některá z nich v počestěné podobě (*byznys, lídr*). Jako výsledek automatizace vznikla ve slovní zásobě specifická vrstva publicistů užívaných ve velké míře zejména v oblasti politiky a ekonomiky. Mohou být jednoslovné (*zmapovat, signalizovat*) i víceslovné (*tržní mechanismy, časový horizont*). V publicistických textech se objevují také expresivní vyjádření, která umocňují jejich persvazivní funkci. Autoři při výstavbě textu záměrně volí emocionální a expresivní výrazy, neboť chtějí působit na city adresátů. Expresivní prostředky nemusejí být pouze spisovné, lze je čerpat také z ostatních útvarů a poloutvarů národního jazyka. Někdy autoři dávají najevo jejich záměrné užití nebo příslušnost k jiné stylové vrstvě tím, že uvádějí expresivní výrazy v uvozovkách (*kontrola upozorní na případné „kulišárny“ v nabídkách, kolegáček, sekýrovat*)²⁵.

1.3.2 ČLENĚNÍ PUBLICISTICKÉHO STYLU

Publicistický styl je vnitřně stylově diferencován, což je dáno funkcí a cílem této komunikace. Obsahuje tři dílčí funkční styly - zpravodajský styl, publicistický styl v užším smyslu neboli styl analytický a publicistický styl beletristický.

Zpravodajské texty informují o aktuálních událostech, a to stručně, věcně a konkrétně. Podávají informace nejen z politické, ekonomické a společenské sféry, ale rovněž ze sféry odborné. Zpravodajské texty popularizují odborné poznatky a kromě funkce informativní plní i funkci odborně sdělnou. Autoři usilují o objektivitu a stručnost vyjádření, jsou omezeni časem, a proto při tvorbě textů sahají po modelových vyjádřeních. Cílem zpravodajských textů je předání co nejvíce informací v co nejkratším časem. Čtenářům je sdělováno co, kdy a kde se stalo, kdo to udělal, případně jak a proč, konkrétnější informace však nejsou očekávány. Co se týče jazykových prostředků, zpravodajské texty se vyznačují nocialitou, pojmovostí a upoutávají pouze aktuálností zpráv. Publicistický

---

²⁵ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. *Žurnalistika a komunikace*.

styl analytický a publicistický styl beletristický upoutávají aktualizovanými výrazovými prostředky. K základním zpravodajským žánrům řadíme zprávu, oznámení, komuniké, inzerát, reportáž, referát, interview²⁶.

Texty publicistického stylu analytického nejenže sdělují informace, ale zároveň je analyzují, komentují a hodnotí. Publicistický styl analytický tedy plní funkci informativní i persvazivní, tj. přesvědčovací, ovlivňovací, získávací, formativní. Adresátům nejsou předávány výhradně nové zprávy, často se jedná o opakované informace, které byly již dříve sděleny. Publicisté se snaží zjistit souvislosti, příčiny a následky dané události a následně čtenářům prezentují novou prohloubenou analýzu zpráv a svůj postoj k nim. Publicistickému stylu analytickému jsou vlastní modelová a automatizovaná vyjádření, avšak ve větší míře jsou zastoupeny prostředky aktualizované. Charakteristické je užití obrazných pojmenování, frazémů a jejich modifikací a expresivních jazykových prostředků. Tyto prostředky působí v textu nápadně, nově, aktualizovaně, rovněž vyjadřují postoje autora a ovlivňují a přesvědčují adresáty komunikace, čímž plní funkci persvazivní. Mezi analytické publicistické žánry patří úvodník, komentář, glosa, posudek, recenze, kritika, interview, projev, proslov, diskuze, debata, polemika²⁷.

Publicistický styl beletristický je charakteristický nárůstem beletrizace vyjadřování a autorskou subjektivitou. Autor se záměrně snaží aktualizovat formální stránku textu různými prostředky, jako jsou obrazná vyjádření (metafora, metonymie, synekdocha, personifikace, epiteton aj.) a výrazy emocionální. Na ozvláštňení textu se podílejí také alegorie, humor a autorské neologismy. Kromě funkce informativní a persvazivní mají texty i funkci estetickou. Estetizace a beletrizace v publicistických textech se odlišuje od umělecké. Publicisté pomocí obrazných vyjádření ozvláštňují, aktualizují text, výsledkem je tzv. intenzifikace výrazu, ale k poetizaci textu obvykle nedochází. K beletristickým publicistickým žánrům patří sloupek, črta, reportáž, medailonek²⁸.

---

²⁶ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace.

²⁷ ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda.

²⁸ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace.

1.4 BULVÁRNÍ TISK

Bulvár je „*neseriózní, neověřený, hovící vkusu ulice, laciný a pokleslý typ novin či časopisů*“²⁹. Původ slova bulvár sahá do 19. století. Byl jím označován druh novin, které prodávali kameloti na širokých pařížských ulicích, tedy bulvárech. Výtisků těchto novin se prodalo větší množství než novin tzv. seriózních, ty byly prodávány formou předplatného a čtenářům byly doručovány domů. Bulvár byl původně neutrální výraz, postupem času se slovo začalo užívat ve významech skandalizační, senzacechtivý, neseriózní a populární³⁰. V dnešní době bývá adjektivum bulvární užíváno rovněž jako označení skutečností majících nízkou hodnotu či úroveň, nebo jako označení něčeho neseriózního, vulgárního.

Bulvární deníky se vyznačují funkcí persvazivní (přesvědčovací, ovlivňovací, získávací, formativní) a funkcí manipulativní, která se projevuje zejména přítomností reklamních sdělení. Cílem bulváru je bavit čtenáře a působit na jejich emoce. Tomu je přizpůsoben jak výběr témat, tak také jazyková a vizuální stránka.

V bulvární publicistice jde především o senzaci, zveřejňována jsou následující témata: soutěže, žebříčky, katastrofy, smrt, násilí, neštěstí, zločin, majetek, sex, soukromý život celebrit. Bulvár často zveličuje běžné jednání, šíří paniku (spojenou s koncem světa, terorismem apod.) a politická témata prezentuje jako zábavu³¹. Bulvární deníky také skandalizují a zneužívají lidské tragédie, proto jejich počínání může být neetické, nemorální až nebezpečné.

Informace zveřejňované bulvárním tiskem mnohdy nepocházejí z ověřených zdrojů a často jsou získávány neeticky nebo nelegálně prostřednictvím odposlechů či tajně pořízených fotografií. Vizuální stránka bulvárních médií je velmi specifická, vyznačuje se křiklavými barvami, palcovými titulky, krátkými články, kresbami a rozměrnými

---

²⁹ HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017.

³⁰ ŽANTOVSKÁ, Irena. Bulvarizace médií. In: ŽANTOVSKÁ, Irena a kol. *Bulvarizace českých médií*. Rudná: Medias res, 2016, s. 7-12.

³¹ JEDLIČKOVÁ, Lucie. Místo bulváru ve společnosti. In: ŽANTOVSKÁ, Irena a kol. *Bulvarizace českých médií*. Rudná: Medias res, 2016, s. 13-18.

fotografiemi³². Jazyk textů je poměrně jednoduchý až primitivní, obsahuje vulgární a expresivní výrazy, vykřičníky, otazníky, klišé.

V praktické části budeme zjišťovat, jaké lexikální prostředky pro vyjádření expresivity se v bulvárních denících nacházejí.

---

³² HVÍŽDALA, Karel. Co je bulvár. OSVALDOVÁ, Barbora a Radim KOPÁČ, ed. *Co je bulvár, co je bulvarizace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 51-58.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část je založena na shromáždění jazykového materiálu, jeho analýze a následném utřídění. Předtím, než přejdeme k samotné analýze, vytkneme cíle, kterých chceme dosáhnout. Stanovíme hypotézy, jež na základě našeho šetření potvrdíme nebo vyvrátíme. Dále pojednáme o metodách našeho výzkumu a o získaném jazykovém materiálu a vysvětlíme stavbu heslové části naší práce.

2.1 METODOLOGIE VÝZKUMU

2.1.1 CÍL PRÁCE

Cílem naší práce je zjistit, jaké expresivní výrazové prostředky se uplatňují v textech bulvárních deníků. Rovněž chceme poukázat na to, že způsob vyjádření expresivity se mění společně s vývojem jazyka a vývojem doby.

2.1.2 STANOVENÍ HYPOTÉZ

V naší práci předpokládáme, že adherentní expresivita bude mít větší zastoupení než expresivita inherentní.

Jako druhou hypotézu jsme stanovili, že v oblasti inherentní expresivity se budou nejčastěji vyskytovat slova, jejichž expresivita je daná příponami (kromě deminutiv, která uvádíme samostatně).

Dále předpokládáme, že nejvíce dokladů adherentní expresivity bude nalezeno ve skupině výrazů, jejichž expresivita vzniká přesuny pojmenování uvnitř oblasti jevů lidského života.

2.1.3 VÝZKUMNÉ METODY

V této práci jsme použili dvě výzkumné metody - metodu studijní a metodu excerpční. V teoretické části byla aplikována metoda studijní, tj. seznámili jsme se s doporučenou odbornou literaturou. Praktická část je založena na excerpování jazykového materiálu z bulvárních deníků a jeho následné analýze. Získaný jazykový materiál bude popsán a utříděn.

2.1.4 ANALÝZA ZÍSKANÉHO JAZYKOVÉHO MATERIÁLU

Jazykový materiál jsme čerpali z bulvárních deníků Aha! a Blesk. Deník Blesk je nejprodávanějším a nejčtenějším denním tiskem. Vychází od pondělí do soboty v několika mutacích (např. Praha, severní Čechy, západní Čechy). Deník Aha! jsme zvolili proto, že je druhým nejčtenějším bulvárním periodikem v České republice. Tento deník vychází od pondělí do neděle ve třech mutacích (Morava, Čechy, Praha a střední Čechy). Náhodně jsme vybrali jedenáct výtisků každého deníku v období od 28. srpna 2017 do 2. října 2017. Potřebný jazykový materiál jsme tedy excerpovali z celkem 22 výtisků.

Jazykové prostředky třídíme do skupin a podskupin na základě způsobu vzniku jejich expresivního příznaku. Vycházíme ze Zimova pojetí expresivity, jemuž jsme se věnovali v teoretické části této práce.

Při klasifikaci získaného jazykového materiálu se opíráme o několik slovníků. Používáme zejména Internetovou jazykovou příručku³³. Slovníková část této příručky je propojena s jazykovými daty z Akademického slovníku cizích slov (ASCS), Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost (SSČ) a Slovníku spisovného jazyka českého (SSJČ). Také používáme samostatnou elektronickou verzi Slovníku spisovného jazyka českého³⁴.

Výrazy uvádíme včetně kontextu, který je nezbytný k pochopení souvislostí, pouze výjimečně je uvádíme izolovaně (např. *superchůva*). Jsou-li příklady příliš dlouhé, zkracujeme je a používáme znak ... pro vynechané části. Jednotlivé doklady odlišujeme od jejich jazykového okolí kurzívou. Za každým příkladem uvádíme v závorce název periodika, ve kterém se příklad nachází, a datum jeho vydání. Za pomlčkou následuje výkladová část, kde uvádíme význam slova, v některých případech také objasňujeme způsob vzniku expresivního příznaku či daný kontext. V této části uvádíme také zkratku stylového příznaku daného výrazu - expr. (expresivní výraz), hovor. (hovorový výraz), ob. (výraz obecné češtiny), slang. (slangový výraz), zhrub. (zhrubělý výraz). Zkratka „přen.“ znamená, že význam slova je přenesený a zkratka „zdrob.“ označuje zdrobnělinu výrazu. Pokud přebíráme definici významu slova ze slovníku, uvádíme tučným písmem jeho

---

³³ *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, ©2008-2018 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

³⁴ *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, ©2011 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>

zkratku. Příklad stavby hesla je následující: Věčná *rebelka* Berenika Kohoutová... (Aha! 2. 10. 2017) - slovo přechýlené; expr. buřič, odbojník **SSČ**.

Jak bylo zmíněno již v teoretické části naší práce, vnímání expresivity je velmi subjektivní. Každý člověk vnímá expresivně něco jiného a v různé míře. Tento fakt se potvrzuje při hledání a ověřování dokladů v jednotlivých slovnících. V některých případech bývá tentýž výraz každým slovníkem vykládán odlišně. Kupříkladu slovo *fešák* označují ASCS a SSČ jako hovorově expresivní, ale v SSJČ je označeno jako výraz obecně užívaný v běžně mluvených projevech (bez expresivního příznaku). Při stanovení zda výraz je, či není expresivní se tedy částečně opíráme o slovníky, částečně se rozhodujeme podle našeho cítění.

V souvislosti s předchozím zjištěním je rovněž nutné konstatovat, že je někdy nesnadné přesně stanovit druh expresivity daného výrazu, jelikož hranice mezi jednotlivými skupinami jsou nejasné.

2.2 DOKLADY EXPRESIVITY INHERENTNÍ

2.2.1 EXPRESIVITA HLÁSKOVÉHO SKLADU SLOVA

Ale milosti od Zemana, o které se *šušká* v kuloárech, by se prý nedočkal. (Blesk 28. 8. 2017) - spojení měkké souhlásky se zadní samohláskou; expr. šeptat **SSČ**

Ted' se uvidí, jestli budou milenci *tutlat* jako zasnoubení i veselku! (Blesk 28. 8. 2017) - nápadná hlásková podoba základu slova

Po pár měsících by mak měl nové *mrně* čekat křest. (Aha! 6. 9. 2017) - expr. malé dítě **SSČ**

Fňukejte nám tady celý den! (Aha! 7. 9. 2017) - expr. poplakávat, povzdychávat, naříkat, bédovat, kňourat **SSJČ**

...*chechtal se* Jágr... (Aha! 7. 9. 2017) - spojení souhlásky velární se samohláskou *e*

Považuji to za předvolební *šaškárnu*... (Aha! 8. 9. 2017) - opakování hlásky *š*

...*drncalo* to čím dál více. (Blesk 8. 9. 2017) - ob. expr. drnčet **SSJČ**

Co dnes dělají *Štabajzna* a spol.? (Blesk 18. 9. 2017) - hlásková skupina *-ajz-*; slang. expr. hezká dívka **SSJČ**

Čmajzne kouče Strýcové?! (Blesk 20. 9. 2017) - hlásková skupina -ajz-

Žádné *neviňátko*... (Blesk 22. 9. 2017) - spojení souhlásky palatální se samohláskou; expr. nevinný člověk **SSČ**

...*mrňavou* helikoptéru... (Blesk 2. 10. 2017) - spojení souhlásky palatální se samohláskou

2.2.2 EXPRESIVITA DANÁ PŘÍPONAMI SLOVA

...*maličkatá* obec... (Blesk 18. 9. 2017) - expr. deminutivum k malý; expr. velmi malý **SSJČ**

...*každícké* volání... (Blesk 22. 9. 2017) - expr. deminutivum ke každý

2.2.2.1 Expresivita daná příponami u substantiv maskulin (kromě deminutiv)

Potetovanému *svalovci* patřilo náchodské pódium... (Aha! 28. 8. 2017) - expr. svalnatý muž **SSČ**

...*vtipálek*... (Blesk 1. 9. 2017) - expr. kdo rád dělá vtipy, rád vtipkuje **SSJČ**

Budoucí královský pár už má doma *rošťáka* George... (Aha! 5. 9. 2017) - expr. kdo provádí rošťáctví, nezbedník, uličník **SSJČ**

Desatero rad pro *flákače*. (Aha! 6. 9. 2017) - ob. expr. kdo se fláká, povaleč **SSJČ**

Mlsoun... (Aha! 7. 9. 2017) - expr. mlsný člověk, labužník, požitkář **SSJČ**

...aby kolem nebylo ani *živáčka*. (Blesk 7. 9. 2017) - expr. živý tvor, někdo žijící, živoucí **SSJČ**

Musí si jako atraktivní a známá osoba dávat pozor na *chlapíky* posilněné alkoholem... (Blesk 7. 9. 2017) - expr. muž vůbec **SSJČ**

...dvouletý *klučina*. (Blesk 8. 9. 2017) - expr. hošík, chlapec, klučík **SSJČ**

Je z něj *ženáč!* (Aha! 18. 9. 2017) - hovor. expr. ženatý muž **SSČ**

...předměstí pro *pracháče*. (Blesk 20. 9. 2017) - ob. expr. boháč, bohatý člověk **SSJČ**

Trh práce zoufale touží po *pracantech*... (Blesk 22. 9. 2017) - hovor. expr. pracovitý člověk **SSČ**

...premiéru hry Zamilovaný *sukničkář*. (Blesk 2. 10. 2017) - hovor. expr. záletník **SSČ**

...tak se s hollywoodským *fešákem* hned vyfotily. (Blesk 2. 10. 2017) - hovor. expr. hezký, elegantní člověk **ASCS**

2.2.2.2 Expresivita daná příponami u substantiv feminin (kromě deminutiv)

Uvedl, že peníze byly použity na to, aby z *barabizny* vyrostla farma. (Blesk 7. 9. 2017) - expr. staré sešlé stavení, barák, chatrč, chajda **SSJČ**

...zákulisní *šuškanda*... (Blesk 20. 9. 2017) - pojmenování činnosti odvozené od slovesa; šuškáni, šeptání; ob. expr. šeptanda **SSJČ**

Na parketě byla *tlačnice*. (Blesk 22. 9. 2017) - pojmenování činnosti odvozené od slovesa; expr. nával **SSČ**

O máslo byla v neděli *strkanice*, ale nepřesáhla hranice slušnosti. (Aha! 2. 10. 2017) - pojmenování činnosti odvozené od slovesa; expr. strkání, nával **SSJČ**

Věčná *rebelka* Berenika Kohoutová... (Aha! 2. 10. 2017) - slovo přechýlené; expr. buřič, odbojník **SSČ**

2.2.2.3 Expresivita daná příponami u substantiv neuter (kromě deminutiv)

Při naší práci jsme nenalezli žádný doklad, který by mohl být zařazen do této oblasti.

2.2.3 EXPRESIVITA SLOV HYBRIDNÍCH

Požáry v Kalifornii hasí *superobřím* boeingem! (Aha! 4. 9. 2017) - ohromný, obrovský boeing (letadlo)

maxipodnikatel (Blesk 5. 9. 2017) - velkopodnikatel

superchůva (Aha! 6. 9. 2017) - prvotřídní, skvělá, nejlepší chůva

supervýhodně (Blesk 7. 9. 2017) - velmi, nadmíru výhodně

monstrsvatba (Aha! 20. 9. 2017) - velká, ohromná svatba

2.2.4 EXPRESIVITA DANÁ ZMĚNOU NEŽIVOTNOSTI V ŽIVOTNOST

...hodí se k *vychrtlině* s korálky na krku, s plandající sukni... (Blesk 30. 8. 2017) - změna opačná, tj. změna životnosti v neživotnost; expr. vychrtlý člověk (v tomto kontextu žena)

...je to pro chlapce velká *dřina*... (Blesk 2. 10. 2017) - expr. namáhavá, těžká práce **SSJČ**

2.2.5 EXPRESIVITA VZNIKAJÍCÍ VÝZNAMOVOU ZMĚNOU SLOVOTVORNÉHO TYPU

Při excerpici a třídění jazykového materiálu nebyly nalezeny žádné doklady, které by mohly být zařazeny do této skupiny.

2.2.6 EXPRESIVITA PŮSOBENÁ REDUPLIKACÍ

Při naší práci jsme nenalezli žádný doklad, který by mohl být zařazen do této oblasti.

2.2.7 EXPRESIVITA V OBLASTI KOMPOZICE SLOVA

Novopečený otec... (Blesk 18. 9. 2017) - hovor. expr. nově, právě, nedávno zvolený, určený, jmenovaný, učiněný ap. **SSJČ**

Jaký trest *dlouhoprstý* K. vyfasoval u soudu, není známo. (Aha! 20. 9. 2017) - spojení slov na základě frazému *mít dlouhé prsty* (expr. krást); ob. expr. zloděj **SSJČ**

2.2.8 EXPRESIVITA SUBSTANTIVNÍCH DEMINUTIV

Ráda se z přepychových dovolených chlubí svým luxusním *tělíčkem*. (Aha! 30. 8. 2017) - expr. zdrob. k tělo **SSČ**

Nezletilého *zlodějíčka* zamkl majitel prodejny... (Blesk 1. 9. 2017) - expr. zdrob. k zloděj (ob. expr. kdo krade, někoho okrádá) **SSJČ**

...veze *náladičku*... (Blesk 1. 9. 2017) - expr. zdrob. k nálada **SSJČ**

Podvodnice okradly *stařenku*. (Aha! 4. 9. 2017) - expr. zdrob. k stařena **SSJČ**

...*princezničku* Charlotte. (Aha! 5. 9. 2017) - expr. zdrob. k princezna **SSJČ**

Herečka se před svým *doktůrkem* Prokopem Hlinkou, kterého hraje Ondřej Rychlý (25), rozhodně stydět nemusí. (Aha! 6. 9. 2017) - expr. zdrob. k doktor (lékař) **SSJČ**

Hospodyňky propadají panice co vlastně kupovat. (Blesk 8. 9. 2017) - expr. zdrob. k hospodyně (žena, která vede domácnost) **SSJČ**

Paninko, máte to hotový... (Blesk 8. 9. 2017) - expr. zdrob. k paní **SSČ**

...ze žižkovské *hospůdky*... (Blesk 8. 9. 2017) - expr. zdrob. k hospoda (ob. expr. hostinec) **SSJČ**

...ted' už si doma hýčká svoje *zlatíčko*. (Blesk 18. 9. 2017) - expr. zdrob. k zlato (expr. dobrá, ušlechtilá, drahá osoba) **SSČ**

...nechyběl však jeho mluvčí Dmitrij Peskov (49) se svou krásnou *ženuškou*... (Aha! 20. 9. 2017) - expr. zdrob. k žena **SSČ**

V showbyznysu se *podvodníkovi* zalíbilo. (Aha! 28. 8. 2017) - expr. zdrob. k podvodník **SSJČ**

Je to *pohodička*... (Blesk 22. 9. 2017) - expr. zdrob. k pohoda **SSJČ**

...hledá domov opuštěným *pejskům*. (Blesk 22. 9. 2017) - expr. zdrob. k pes **SSČ**

...že se *dětičky* podařilo zachránit. (Blesk 22. 9. 2017) - expr. zdrob. k děti **SSJČ**

...prominentní *synáči*... (Blesk 22. 9. 2017) - expr. zdrob. k syn **SSJČ**

...když mi dáte *korunku*, zazpívám. (Blesk 2. 10. 2017) - expr. zdrob. ke koruna jako platidlo **SSJČ**

...má Mari *brášku*. (Blesk 2. 10. 2017) - ob. expr. zdrob. k brácha (ob. expr. bratr) **SSJČ**

2.2.9 EXPRESIVITA CITOSLOVCÍ A VÝRAZŮ ONOMATOPOICKÝCH

...*prosvištěla* nad hlavami raketa... (Aha! 30. 8. 2017) - expr. rychle proletět

Přijel k benzince, načerpal pohonné hmoty a *frnknul* bez placení. (Blesk 18. 9. 2017) - ob. expr. ujet, utéci, upláchnout, uprchnout **SSJČ**

Herečka...*odfrčela* do svého letního domu. (Aha! 20. 9. 2017) - expr. s frčivým zvukem rychle se vzdálit **SSJČ**

Dívka oba *hafany* venčila... (Blesk 22. 9. 2017) - expr. pes, zvláště velký, silný; (haf - citoslovce označující štěkot psa) **SSJČ**

Jenže *ouha!* (Blesk 22. 9. 2017) - citoslovce vyjadřující upozornění

2.3 DOKLADY EXPRESIVITY ADHERENTNÍ

2.3.1 EXPRESIVITA VZNIKAJÍCÍ PŘESUNY POJMENOVÁNÍ UVNITŘ OBLASTI JEVŮ LIDSKÉHO ŽIVOTA

2.3.1.1 Pojmenování z okruhu biologie, fyziologie, patologie člověka

Úžasné na jeho fóru ale je, že mu to část publika *baští*. (Aha! 7. 9. 2017) - expr. dát se oklamat, naletět někomu

Na dceru *kašle*... (Blesk 8. 9. 2017) - ob. expr. nedbat, opovrhovat **SSČ**

STOP *kostřičkám*...vystavili stopku příliš mladým a štíhlým modelkám. (Blesk 8. 9. 2017) - expr. velmi hubený člověk

Vulgární mluvu u hrdiny *neskousne* polovina desetiletých školáků. (Blesk 20. 9. 2017) - expr. přestát, snést **SSJČ**

2.3.1.2 Jména příslušníků národů, křestní jména, příjmení, apelativa

Piráta (20) nabral muže (38) na kapotu! (Blesk 7. 9. 2017) - přen. expr. násilnický, bezohledný člověk, bezohledný motorista **ASCS**

A pak se stalo to jediné, čeho lituju. Jediná *bota* večera. (Blesk 7. 9. 2017) - hovor. expr. velká chyba, hrubý omyl, nesmysl **SSJČ**

2.3.1.3 Jména osob a pojmenování jevů z kulturní historie člověka

To byla taková *Venuše*, půvabná žena. (Blesk 2. 10. 2017) - v římské mytologii bohyně lásky a krásy; expr. krásná žena **SSJČ**

2.3.1.4 Pojmenování z okruhu náboženských představ, náboženského kultu a liturgie

...Kima od jeho *dábelského* plánu zřejmě nezastaví. (Blesk 30. 8. 2017) - expr. zlý, zlomyslný **SSČ**

Tereza vypadá ve svatebních šatech opravdu *božsky*. (Blesk 6. 9. 2017) - expr. úchvatně **SSJČ**

Na *vzkříšení* gobelínu se podílely celý rok čtyři restaurátorky. (Blesk 7. 9. 2017) - expr. oprava, obnova, restaurování

...je to *peklo*. (Aha! 18. 9. 2017) - ob. expr. velké nepříjemnosti, nesnáze, trápení, soužení **SSJČ**

Andělé z tísňové linky 112. (Aha! 20. 9. 2017) - expr. ušlechtilý, dobrý, dokonalý člověk **SSJČ**

...v plavkách...*hříšně* drahých. (Blesk 22. 9. 2017) - expr. příliš **SSJČ**

2.3.1.5 Pojmenování z oblasti jevů pohádek a bájí

Kouzlete s tkaničkami! (Aha! 5. 9. 2017) - expr. vytvářet něco neobyčejného, překrásného, vykouzlovat **SSJČ**

I samotné město Rhodos se středověkými hradbami...vám *učaruje*. (Blesk 6. 9. 2017) - expr. zapůsobit na někoho silným dojmem, uchvátit, okouzlit **SSJČ**

Super kluk...akorát je teď v moci *saně*. (Blesk 7. 9. 2017) - ob. expr. zlý, vztekající se člověk, zvláště žena **SSJČ**

Jenže zkušeného a kvalitního kouče...si *nevyčarujete* ze dne na den. (Blesk 20. 9. 2017) - v pohádkách ap. čarováním, kouzly vytvořit, vykouzlit **SSJČ**

2.3.1.6 Člověk a společnost: pojmenování sociálních jevů minulých

Při excerpci a třídění jazykového materiálu nebyly nalezeny žádné doklady, které by mohly být zařazeny do této skupiny.

2.3.1.7 Činnost člověka: pojmenování z okruhu vojenství a společenského života; názvy činností odborné povahy a činností specifických pro úzký okruh lidí

Školačka je velká bojovnice a s handicapem se statečně *pere*. (Blesk 30. 8. 2017) - přen. odolávat nesnázím **SSJČ**

Puť mě, nebo ti jednu *nakouřím!* (Blesk 30. 8. 2017) - expr. nabít, natlouci

Přesedlala jsem na čaje a limonády, které mi nikdy nechutnaly. (Aha! 1. 9. 2017) - hovor. expr. změnit dosavadní zaměstnání, okruh zájmů ap. za jiné, přejít **SSJČ**

Roli v Sám doma si Trump *vydupal*. (Aha! 4. 9. 2017) - expr. s úsilím získat, vynutit si **SSČ**

...televizní kuchař...*se* v neděli přímo na ulici *ládoval* salátem z kelímku! (Aha! 5. 9. 2017) - expr. jíst, něco do sebe silně cpát, pěchovat **SSJČ**

Norisová to *nandala* Dlouhému!...Souboj ve sledovanosti vyhrála už podruhé Policie Modrava v čele se Soňou Norisovou nad Kapitánem Exnerem Michala Dloukého. (Blesk 5. 9. 2017) - expr. porazit, předstihnout **SSJČ**

Zloděj *vybítil* auto. (Blesk 6. 9. 2017) - ob. expr. svévolně nebo násilně vyklidit, vykrást, vydrancovat **SSJČ**

Byli by mne rádi do něčeho *namočili*, jenže nic nenašli. Nebyl jsem nikdy spolupracovníkem StB,... (Blesk 6. 9. 2017) - ob. expr. zatáhnout, zaplést do nějaké nepříjemné nebo ostudné věci **SSJČ**

Dřevěnou tyčí *zřezal* cyklistu (35) agresivní zloděj... (Aha! 18. 9. 2017) - ob. expr. zbit, ztlouci **SSJČ**

Nyní *si* tak může *posedět* až tři roky. (Blesk 18. 9. 2017) - ob. expr. strávit jistou dobu ve vězení pro odpykání trestu **SSJČ**

Finanční poradce (24) z Chebu *vysával* účty svých klientů. (Blesk 18. 9. 2017) - expr. bezohledně něco získat, připravit někoho o peníze, vykořistit **SSČ**

Politik a *lovec* žen... (Blesk 20. 9. 2017) - přen. expr. lovec ženských srdcí **SSJČ**

Kdo je pro děti největší hrdina?...Rodiče *převálcovali* i hasiče. (Blesk 20. 9. 2017) - expr. porazit v anketě

U koučky Lindy Finkové (49) si to musela pěkně *polepit!* (Aha! 2. 10. 2017) - hovor. expr. způsobit (si) nepříjemnost **SSČ**

2.3.2 EXPRESIVITA VZNIKAJÍCÍ POJMENOVÁNÍM SKUTEČNOSTÍ Z OBLASTI LIDSKÉHO ŽIVOTA VÝRAZY Z OKRUHU ŽIVOTA ŽIVOČIŠNÉHO

Manželka Tomáše Kluse (31) přivedla včera na svět dceru Jenovéfu. „Byl jsem dnes svědkem toho *líhnutí.*“ (Aha! 6. 9. 2017) - expr. narození dítěte

Jen dva roky vydržela láska Hany Gregorové (65) a jejího *kolouška* Ondřeje Koptíka (34)! (Aha! 18. 9. 2017) - expr. výrazně mladší milenec

...jak jsi tady řádila s tou *hřívou.* (Aha! 18. 9. 2017) - expr. husté dlouhé vlasy **SSJČ**

Berenika je *kočka*... (Aha! 2. 10. 2017) - expr. krásná žena

Jestli ještě budu *běhavej*...tak bych si v možném pokračování také zahrál. (Aha! 2. 10. 2017) - nemocný herec mluví o svém zdravotním stavu; expr. zdravý, čilý

Když je nejhůř, tak se omezím v *přežírání.* (Blesk 2. 10. 2017) - zhrub. o člověku přespříliš se najíst, přejíst se

...pořád jsem jako mega *tele* byla zamilovaná... (Blesk 2. 10. 2017) - nadávka; zhrub. hloupá, neohrabaná osoba **SSJČ**

Jsem doma moc ráda, až kamarádi *hudrují*, že jsem nemožný pecivál. (Blesk 2. 10. 2017) - expr. projevovat nespokojenost, hubovat **SSČ**

2.3.3 VZNIK EXPRESIVITY PŘESUNEM POJMENOVÁNÍ Z OBLASTI ŽIVOČIŠTVA, ROSTLIN A JEVŮ PŘÍRODNÍCH DO JINÝCH OBLASTÍ

...*hřímala* našťvaná lektorka. (Aha! 2. 10. 2017) - expr. hlasitě, vášnivě mluvit **SSČ**

První krok udělal Brad, proteklo *moře* slz, pak si padli do náruče. (Aha! 5. 9. 2017) - ob. expr. velmi mnoho, spoustu **SSJČ**

2.3.4 EXPRESIVNÍ ZÁMĚNY POJMENOVÁNÍ MEZI OBLASTÍ NEŽIVÉ HMOTY A OBLASTÍ LIDSKÉHO ŽIVOTA

Opálený, s *vyžehleným* obličejem... (Blesk 30. 8. 2017) - expr. hladký, rovný **SSJČ**

Studený a *uplakaný* bude i začátek nového školního roku. (Aha! 1. 9. 2017) - expr. deštivý, zamračený **SSČ**

Zdaleka největší část peněz, které zdravotní pojišťovna uhradí, totiž *spolkne* ubytování a stravování. (Blesk 1. 9. 2017) - expr. pohltit **SSJČ**

„Vypadala v nich úžasně.“ *rozplývala se* Matragi, která šaty šila pouhý měsíc. (Blesk 5. 9. 2017) - expr. dostat se do silného citového pohnutí, projevit je **SSČ**

...proto nemohl přijít jako *hastroš!* (Aha! 7. 9. 2017) - expr. nehezky, nevkusně, nápadně oblečený člověk **SSJČ**

Bagry se už *zakously* do hlíny. (Blesk 8. 9. 2017) - expr. začít pracovat

A Finková *pěnila*... (Aha! 2. 10. 2017) - expr. zlobit se **SSČ**

A evidentně se snažila *nevybuchnout!* (Aha! 2. 10. 2017) - hovor. expr. prudce, zlostně něco říci, dát průchod zlosti **SSJČ**

Klasický *trdlo!* (Blesk 2. 10. 2017) - hovor. expr. nemotorný, hloupý člověk **SSČ**

...jako bych si koupil přes bazar auto a po 200 tisících kilometrech mi *umřela* spojka... (Blesk 2. 10. 2017) - expr. rozbít se

3 VYHODNOCENÍ ZJIŠTĚNÝCH POZNATKŮ

Předmětem zkoumání této práce byly expresivní výrazy v bulvárních denících. Jazykový materiál potřebný pro analýzu jsme čerpali ze současných bulvárních deníků Aha! a Blesk. Cílem naší práce bylo zjistit, jaké expresivní výrazivo se v těchto dvou periodikách nachází. Provedli jsme vlastní výzkumné šetření, na jehož základě nyní potvrdíme nebo vyvrátíme dříve stanovené hypotézy.

Jako první hypotézu jsme stanovili, že adherentní expresivita bude mít větší zastoupení než expresivita inherentní. Tato hypotéza se nepotvrdila, jelikož jsme v bulvárních denících našli celkem 51 dokladů adherentní expresivity a 63 dokladů expresivity inherentní, tedy o 12 dokladů více.

Dále jsme předpokládali, že v oblasti inherentní expresivity se budou nejčastěji vyskytovat slova, jejichž expresivita je daná příponami (kromě deminutiv, která uvádíme samostatně). Největší množství dokladů inherentně expresivních jsme skutečně našli ve skupině slov, jejichž expresivita je daná příponami, tudíž druhá hypotéza byla potvrzena. V této oblasti bylo nalezeno celkem 20 příkladů, konkrétně 2 výrazy u přídavných jmen (*maličkatá, každíčké*), dále 5 výrazů u podskupiny substantiv feminin a 13 výrazů u podskupiny substantiv maskulin (např. *mlsoun, ženáč, sukničkář*). Při naší práci jsme nenalezli žádný doklad, který by mohl být zařazen do podskupiny substantiv neuter. Druhou nejpočetnější skupinu inherentní expresivity tvoří substantivní deminutiva s 18 doklady (např. *hospodyňky, pohodička, synáčci*). Při excerpci a třídění jazykového materiálu nebyly nalezeny žádné doklady, které by mohly být zařazeny do skupin expresivita vznikající významovou změnou slootovorného typu a expresivita působená reduplikací.

Poslední předpoklad, že nejvíce dokladů adherentní expresivity bude nalezeno ve skupině výrazů, jejichž expresivita vzniká přesuny pojmenování uvnitř oblasti jevů lidského života, byl potvrzen. Tato skupina čítá 31 nalezených dokladů, což je více než polovina z celkového počtu 51 dokladů adherentní expresivity. Nejpočetnější podskupiny tvoří názvy činností člověka (např. Nyní *si* tak může *posedět* až tři roky. Rodiče *převálcovali* i hasiče.) a pojmenování z okruhu náboženství (např. *Andělé* z tísňové linky 112.). Naopak nejméně dokladů adherentně expresivních jsme našli u expresivity vznikající přesunem

pojmenování z oblasti živočišstva, rostlin a přírodních jevů do jiných oblastí (*hřímala* našťvaná lektorka, proteklo *moře* slz).

V naší práci jsme chtěli poukázat na to, že způsob vyjádření expresivity je závislý na vývojové etapě jazyka a na době, v níž vzniká, neboť se spolu s nimi mění. Zimova studie, z níž jsme vycházeli, je nepochybně nejkompexnější studií o expresivitě slova v české lingvistice. Jelikož tato studie vyšla v roce 1961, v současnosti je v některých ohledech poměrně zastaralá. Jazyk podléhá neustálému vývoji, a tak jsou patrné určité rozdíly mezi způsobem vyjadřování expresivity v době, kdy se touto problematikou zabýval Jaroslav Zima, a vyjadřováním expresivity v dnešní době. Při vlastním výzkumném šetření jsme se např. v oblasti expresivity dané příponami u substantiv rodu ženského setkali i s jinými příponami, než jaké uvádí Jaroslav Zima. Zjistili jsme, že expresivního příznaku nabývají mimo jiné slova s příponou *-ice* (*tlačnice, strkanice*).

Odlišnosti spatřujeme v oblasti inherentní expresivity také u slov hybridních. V Zimově publikaci je uvedeno, že hybridně tvořené expresivní výrazy vznikají nejčastěji spojením domácího základu (někdy lidového či vulgárního) s cizí spisovnou příponou (např. *kopálista, vzteklant, hrubián, synátor*). Kdežto my jsme se setkali se spojením domácího slova s cizí předponovou částí (*maxipodnikatel, superchůva, monstřvatba*). Předponové části *maxi-*, *super-* a *monstr-* jsou latinského původu a v uvedených příkladech nesou význam „velký, ohromný, vynikající“.

Patrný je také rozdíl ve vyjadřování expresivity v oblasti kompozice slova. Ta podle Zimy vzniká zejména spojením předponové části pozitivně zbarvené, která vyjadřuje tituly nebo hodnosti užívané v minulosti, s neutrálním či negativně zbarveným základem (*velebřichatý, ercdareba, arcivlastenec*). Žádný takový doklad jsme v textech současného bulvárního tisku nezaznamenali, respektive u námi nalezených dokladů došlo k jiným způsobům utváření složenin. V prvním případě se jedná o spojení dvou přídavných jmen (*nový a pečený*), jímž vznikl nový expresivní výraz (*novopečený* - nově, právě, nedávno učiněný). U druhého dokladu došlo ke spojení slov na základě frazému (*mít dlouhé prsty* - expr. krást) a vzniklo expresivní slovo *dlouhoprstý* s významem „zloděj“.

Při excerptování jazykového materiálu jsme se setkali s řadou frazémů. Těmi se Zima nezabývá, jelikož jeho studie je zaměřena pouze na expresivitu slova. Frazémům jsou

věnovány monografie jiných autorů. Některé frazémy jsou ale rovněž nositeli expresivního příznaku. Můžeme uvést některé z příkladů, se kterými jsme se při naší práci setkali:

Měl se vzorně starat o státní majetek, ale místo toho státu *pustil žilou*. (Blesk 1. 9. 2017) - přen. expr. připravit (někoho) o peníze **SSČ**

...si vyhodili z kopýtka na módní přehlídce... (Blesk 22. 9. 2017) - expr. zahýřit si **SSČ**

Spíš *jsem si ještě sama házela klacky pod nohy*. (Blesk 2. 10. 2017) - expr. činit záměrně potíže **SSČ**

Frazémy s expresivním příznakem by se mohly stát předmětem dalšího zkoumání.

Vlastním výzkumným šetřením zjišťujeme, že vyjadřování expresivity se skutečně mění spolu s vývojem jazyka a s vývojem doby. Předpokládáme, že v budoucnu bude docházet k dalšímu zkoumání a analyzování expresivních výrazů, neboť jazyk a doba se budou neustále proměňovat, a tak bude toto téma stále aktuální.

ZÁVĚR

V této práci jsme se zabývali zkoumáním expresivních výrazů v současném bulvárním tisku. Prioritou bulvárních deníků je získat a udržet si čtenářovu pozornost, ovlivňovat jeho myšlení a působit na jeho emoce, čehož deníky dosahují různými prostředky. Jedním z těchto prostředků je expresivita, neboť expresivní výrazy se vyznačují svojí nápadností v textu. Cílem naší práce bylo zjistit, jaké expresivní prostředky jsou využity v textech bulvárních periodik, a poukázat na to, že vyjadřování expresivity je závislé na vývoji doby a vývoji jazyka.

V teoretické části práce jsme se seznámili s doporučenou odbornou literaturou. Věnovali jsme se lexikologii, vymezení expresivity a jejímu pojetí podle J. V. Bečky a J. Zimy. Také jsme se zabývali publicistikou, publicistickým stylem a bulvárním tiskem.

Jazykový materiál nezbytný pro naše bádání jsme čerpali z bulvárních deníků Aha! a Blesk. V praktické části jsme získaný materiál popsali a utřídili dle Zimovy klasifikace expresivity. Poslední část této bakalářské práce byla věnována vyhodnocení získaných poznatků.

Po provedení vlastního výzkumného šetření dospíváme k závěru, že expresivní výrazy působí v textu nápadně a upoutávají čtenářovu pozornost. Zjišťujeme, že vyjadřování expresivity se skutečně mění spolu s vývojem jazyka a je odrazem doby, ve které vzniká. U některých dokladů spatřujeme výrazné změny ve způsobu vyjádření expresivity, proto shledáváme Zimovu studii z roku 1961 poměrně zastaralou.

Předpokládáme, že jazyk se bude neustále vyvíjet a budou prováděny další analýzy expresivních jazykových prostředků. Tato práce by mohla sloužit k dalšímu rozboru, excerpovaný jazykový materiál by mohl být zkoumán a utříděn např. z hlediska kvality expresivního příznaku, který může být kladný nebo záporný.

ČIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

This bachelor thesis is focused on the exploration of expressive expressions in the contemporary tabloid, namely in Aha! and Blesk. The aim of this work is to find out what means of expressivity are used in the texts of the tabloid and to point out that the expressive expressions are dependent on the development of the time and the development of the language.

In the theoretical part of the thesis, we acquaint ourselves with reference books and basic terms. The practical part is devoted to the description and classification of extracted language material at the lexical level. At the end of the thesis, we evaluate and summarize the acquired findings.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

Literatura:

BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0020-8.

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda. ISBN 80-86642-00-3.

FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické, Sv. 20.

GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, 1976.

HVÍŽDALA, Karel. Co je bulvár. OSVALDOVÁ, Barbora a Radim KOPÁČ, ed. *Co je bulvár, co je bulvarizace*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 51-58. ISBN 978-80-246-3229-2.

JEDLIČKOVÁ, Lucie. Místo bulváru ve společnosti. In: ŽANTOVSKÁ, Irena a kol. *Bulvarizace českých médií*. Rudná: Medias res, 2016, s. 13-18. ISBN 978-80-87957-08-0.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-x.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-2979-4.

VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. 2., rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984.

ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině: Studie lexikologická a stylistická*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

ŽANTOVSKÁ, Irena. Bulvarizace médií. In: ŽANTOVSKÁ, Irena a kol. *Bulvarizace českých médií*. Rudná: Medias res, 2016, s. 7-12. ISBN 978-80-87957-08-0.

Internetové zdroje:

Internetová jazyková příručka [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, ©2008-2018 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>

Slovník spisovného jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, ©2011 [cit. 2018-06-22]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>

Periodika:

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(199). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(201). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(203). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(205). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(206). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(207). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(208). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(209). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(217). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(219). ISSN 1214-8997.

Aha!. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **12**(228). ISSN 1214-8997.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(199). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(201). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(203). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(206). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(207). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(208). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(209). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(217). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(219). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(221). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER, 2017, **26**(228). ISSN 1210-5333.